

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science education

<http://kau.se/nordidactica>

Introduktion

Anders Broman & Johan Samuelsson

Nordidactica 2011:1

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Nordidactica
- Journal of Humanities and Social
Science education

Innehåll 2011:1

Introduktion	ii-iv
Torben Spanget Christensen: Samfundsfag – et senmoderne fag? .	1-25
Sirpa Tani: Is there a place for the young people in the geography curriculum? Analysis of the aims and contents of the Finnish comprehensive school curricula	26-39
David Ludvigsson: Lärarstudenters relation till historieämnet	40-57
Jukka Rantala: Assessing historical empathy through simulation – How do Finnish teacher students achieve contextual historical empathy?.	58-76
Andreas Grahn: Fakta, normativitet eller pluralism? - Didaktiska typologier inom gymnasieskolans geografiundervisning om klimatförändringar Recension av Per Sund	77-79
Mikael Berg: Historielärares historier. Ämnesbiografi och ämnesförståelse hos gymnasielärare i historia Recension av David Ludvigsson.....	80-83
Torben Spanget Christensen & Peter Hobel: Faglighed och skriftlighed. En projektbeskrivning.....	84-89

Anders Broman & Johan Samuelsson

Introduktion Nordidactica 2011:1

Ett aktivt men outvecklat forskningsfält

Anders Broman & Johan Samuelsson

Avdelningen för Politiska och Historiska studier, Karlstads universitet

I det första numret av NORDIDACTICA finns artiklar, projektpresentationer och recensioner från Finland, Sverige och Danmark. I arbetet med detta nummer, både i form av peer review-granskningar och redaktionellt arbete, har forskare från Norge, Sverige och Danmark deltagit. I en mening kan vi redaktörer se att tidskriften härigenom har en bred förankring i de nordiska länderna. De skolämnen som ur olika aspekter behandlas är geografi, samhällskunskap och historia. Här kan vi se att tidskriftens ambition att vara en bred samhällsdidaktisk tidskrift till viss del uppfyllts. En av ambitionerna med det första numret har varit att presentera aktuell nordisk ämnesdidaktisk forskning inom humaniora och samhällsvetenskap. De artiklar som publiceras här visar upp ett forskningsfält som präglas av bredd och öppenhet. Det är uppenbart att vi som sysslar med ämnesdidaktisk forskning inte ännu låst oss vid några fasta vetenskapliga perspektiv.

Det finns några gemensamma beröringspunkter i artiklarna som publiceras i detta nummer. Framförallt rör studierna högre utbildning eller läroplansnivån. I Ludvigssons och Rantals artiklar är det lärarstudenter i historia som studeras, i Tanis och Christensens artiklar är det huvudsakligen läroplanerna som analyseras. Det som studeras är således ramar eller andra faktorer som påverkar undervisningen ute i skolorna.

Vi kan också se, utifrån de här publicerade artiklarna, några tydliga skillnader. Våra olika ämnesdidaktiska fält har uppenbarligen olika ”mognadsgrad” och historik. Inom exempelvis historiedidaktiken, här representerade av David Ludvigssons artikel *Lärarstudenters relation till historieämnet* och Jukka Rantals artikel *Assessing*

Anders Broman & Johan Samuelsson

historical empathy through simulation, finns flera olika skolbildningar. Ludvigsson och Rantala väljer att ta sina huvudsakliga utgångspunkter i en anglosaxisk historiedidaktisk tradition. Rantala problematiserar finska lärarstudenternas förmåga till historisk empati och visar i studien att studenterna markant skiljer sig åt i denna empatiförmåga. Ludvigsson analyserar svenska lärarstudenters syn på historia och konstaterar att studenterna ser historia som ett bildningsorienterat ämne, samtidigt som ämnets potential att fostra kritiska medborgare hamnar i skymundan. I Rantalas och Ludvigssons artiklar diskuteras även begreppet historiemedvetande. Detta begrepp kan sägas framförallt ha diskuterats inom den tyska historiedidaktiska traditionen.

I Torben Spanget Cristensens artikel *Samfundsfaget – et senmoderne fag?* studeras samfundsfaget i Danmark. Utgångspunkten tas i en sociologisk teoribildning genom Anthony Giddens analys av det senmoderna samhället. I studien relateras de danska kursplanerna i samfundsfaget till frågan om vilka kompetenser som krävs i dagens samhälle. Christensen ser att samfundsfagets målsättning att skapa självständiga, aktiva och demokratiskt sinnade medborgare ligger väl i linje med vad som krävs i ett senmodernt samhälle enligt Giddens. Även om Christensen också relaterar sin analys till tysk samfundsdidaktisk teoribildning illustrerar det väl att det samfundsdidaktiska forskningsläget ännu är begränsat. Men det visar också på hur givande det kan vara för en ämnesdidaktisk förståelse att använda samhällsteorier och begrepp från exempelvis sociologi och statsvetenskap.

Sirpa Tanis artikel, *Is there a place for young people in the geography curriculum?*, behandlar den finska kursplanen i geografi. Tani intresserar sig för hur elevens position beskrivs i kursplanerna. Hon visar att eleven i de övergripande målformuleringarna har en stark ställning, men när kursplaner specificerar hur undervisningen ska bedrivas begränsas elevinflytandet. Även i läroböckerna är elevcentreringen svag. Tani argumenterar för att barnens och ungdomarnas ”geografier” behöver involveras både i kommande läroplaner och i undervisningen. Tani relaterar sin studie till engelsk och finsk geografididaktisk litteratur men det framgår också att det geografididaktiska forskningsfältet är tämligen begränsat och artikeln betonar behovet av nordisk komparation.

INTRODUKTION NORDIDACTICA 2011: 1 ETT AKTIVT MEN OUTVECKLAT
FORSKNINGSFÄLT

Anders Broman & Johan Samuelsson

Den avslutande uppmaningen i Sirpa Tanis artikel kan relateras till de andra artiklarna genom frånvaron av ett gemensamt nordiskt forskningsfält. Med få undantag relateras studierna antingen till inhemsk forskning eller till anglosaxisk forskning. Vi kan heller inte se någon dominerande nordisk ämnesdidaktisk teoribildning som har slagit igenom. Detta kommer dock inte som någon överraskning utan var en av utgångspunkterna för ett behov som Nordidactica tänker sig tillfredsställa. Förhoppningsvis kan tidskriften bidra till att sådana studier blir möjliga och inte minst ge inhemska studier nordiska jämförelsepunkter.

Sammanfattningsvis ger artiklarna i det allra första numret av Nordidactica en bild av de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena som starkt sammankopplade till samhällsutveckling och samhällstrender men också att detta på många sätt innehåller problem. Artiklarna visar också på forskningsfält som söker gemensamma begrepp, teorier och slutsatser att relatera till. Med andra ord utvecklingen av ett ämnesdidaktiskt språk som kan innehålla både ämnesövergripande och ämnesspecifika delar och i denna utveckling vill Nordidactica fortsätta att vara en viktig del.